SVOBODA  СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 148. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 4, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 4-го СЕРПНЯ 1990 Ч. 148. РІК XCVII.

ВР УКРАЇНИ НАКАЗУЄ ЗАКРИТИ СТАНЦІЮ В ЧОРНОБИЛІ

Київ. — Парлямент України в середу, 1-го серпня, переважаючою більшістю голосів вирішив закрити Чорнобильську Атомну Електричну станцію та почати плянування цілковитого усунення всіх атомних станцій з України.

Цей внесок перейшов голосами 363 до 5 і в ньому говориться про те, що республіку оголошено зоною екологічної катастрофи — щойно чотири роки після чорнобильської катастрофи.

Новий законопроєкт, представлений парляментарною комісією в справах Чорнобиля визначує речинець республіканській Раді Міністрів до 1-го грудня „оформити плян закриття реакторів Чорнобильської Атомної Електростанції, представити етапи перевірки цієї праці та з'ясувати хто виконає цю працю та звідки взяти фонди на покриття її коштів, як теж технічні засоби для здійснення цього рішення".

Згідно із 10-ою точкою цього 11-точкового рішення, Рада Міністрів повинна „виготовити плян постачання енергії для республіки, беручи до уваги економічно-екологічну базу та дозволену кількість атомної енергії в загальній сумі балянсу енергії призначеної для республіки, включно з мораторієм на розвиток атомної енергії на території України та поступового закриття існуючих атомних комплексів".

Одначе Константин Масик, заступник прем'єр-міністра, на цій же сесії заявив, що знайти альтернативне до атомного джерело енергії може потривати 10 до 15 років. Він також ствердив, що під сучасну пору в Україні діє 15 АЕС, а три є у стадії спорудження.

В Торонто помер письменник і журналіст Я. Курдидик

Торонто. — В середу, 1-го серпня 1990 року, тут помер на 84-му році життя св. п. Ярослав Курдидик письменник і журналіст, політичний і громадський діяч, консулярний працівник, член багатьох українських організацій і товариств.

Я. Курдидик народився 6-го березня 1907 року у Підгайцях, Україна, в родині о. Петра і Стефанії Остоя-Стеблецької. Студіював журналістику у Польщі, право у Віденському університеті та співпрацював з багатьма українськими часописами, зокрема газетами „Новий час" у Львові і „Час", служив в польській армії, належав до Спілки Українських Журналістів в Німеччині і Канаді, Наукового Товариства ім. Шевченка, написав декілька книжок і брошур, цілий ряд статтей до української преси, в тому числі щоденника „Свобода", співпрацював з багатьма видавництвами. Писав під власним прізвищем і псевдонімами.

Панахида правилась у п'ятницю, 3-го серпня, а похорон в суботу, 4-го серпня, на місцевому цвинтарі.

На „Писаному Камені" проходить спортово-вишкільний табір

Клівленд. — Тут в суботу, 28-го липня, розпочався 15-ий з черги, а перший на „Писаному Камені" спортово - вишкільний табір для тіловиховників і змагових суддів, зорганізований Пластовим Загоном „Червона Калина" та при співучасті інших пластових куренів.

У таборі є 30 учасників різного віку та 14 інструкторів та булави. Отаманом спортово-вишкільного табору на „Писаному Камені" є пл. сен. Нестор Нинка (ЧК), осавулом і ланковим інструкторів ст. пл. Ігор Струтинський (ЧК), обозним ст. пл. Марко Нинка (ЧК), канцлером ст. пл. Таня Гриневич, бунчужною юначок ст. пл. Міка Пащин, бунчужним юнаків ст. пл. Андрій Когут (ЧК).

Закриття табору, як повідомляють організатори, запляновано на суботу, 11-го серпня, о год. 10-ій ранку.

ДЕМОНТУВАЛИ ПАМ'ЯТНИК В. ЛЕНІНУ

Червоноград (УНВІС). — У цьому місті Львівської области 1-го серпня було демонтовано пам'ятник В. Леніну в центрі міста. На його місці жителі Червонограда хочуть встановити пам'ятник Т. Шевченкові.

Про це стало відомо на сесії Верховної Ради УССР, тому 1-го серпня на вечірньому засіданні виникла гостра дискусія з приводу цієї події. Хтось із депутатів запропонував ухвалити відповідну постанову Верховної Ради, яка визначила б позицію парляменту з приводу подібних дій. Ця пропозиція не була розглянута з уваги на брак часу. Крім того, голова львівської Обласної Ради Вячеслав Чорновіл повідомив, що демонтаж пам'ятника Ленінові і встановлення замість нього пам'ятника Т. Шевченкові стали однією з основних вимог червоноградських шахтарів під час однодобового попереджувального страйку 11-го липня.

Далі депутати ознайомилися з текстом спільної заяви Народної Ради та реґіональної Спілки Страйкових Комітетів Донбасу. В заяві наголошується, що успішне вирішення економічних та соціяльних проблем шахтарів можливе лише за умов досягнення суверенітету України і що Верховна Рада повинна висловити своє відношення до вимог шахтарів. Автори документу також вимагають проведення деполітизації армії, КҐБ, правоохоронних органів, освіти і виробництва, вимагають і націоналізації незаконно набутого майна КПСС.

РЕДАКЦІЯ „ДЗВОНУ" ВИЙШЛА З КПСС

Львів. — У щоденнику „За Вільну Україну", народного часопису видання Львівської обласної Ради народних депутатів із четверга, 19-го липня, на першій сторінці видніє заява членів редколегії та працівників редакції журналу „Дзвін" такого змісту:

„Сучасні процеси демократизації радянського суспільства сприяють гуманізації усіх сторін його діяльності, забезпечують реальне превалювання загальнолюдських вартостей над класовими, налагоджують механізм переходу від влади, узурпованої однією політичною партією, до істинного народвладдя.

Саме за таких умов особливого значення в духовному становленні як окремої людини, так і всієї нації набувають культура і мистецтво, деполітизація яких, на нашу думку, повинна розпочатися насамперед.

У зв'язку з цим редколегія часопису „Дзвін", працівники редакції вважають за потрібне заявити про свій вихід з КПСС та про недоцільність створення осередків будь-яких партій у редакції".

Заяву підписали: **Роман Федорів,** народний депутат СССР, головний редактор журналу „Дзвін", **Ростислав Братунь,** народний депутат СССР і член редколегії журналу, **Микола Ільницький,** заступник головного редактора, **Юрій Коваль,** відповідальний секретар, **Роман Дідула,** завідувач відділу прози, **Роман Кудлик**, завідувач відділу критики, **Володимир Олейко,** завідувач відділу поезії, **Левко Різник,** член редколегії, **Тарас Салига,** член редколегії, **Ярослав Тучапський,** літературний редактор.

УКРАЇНУ ВИЗНАНО ЗОНОЮ ЕКОЛОГІЧНОГО ЛИХА

Київ. — В середу, 1-го серпня, на ранковому засіданні Верховної Ради УССР депутати розглянули питання про невідкладні заходи у справі захисту населення республіки від наслідків чорнобильської катастрофи.

На численні запитання громадськости і парляментаристів відповіли заступник голови Ради Міністрів УССР Костянтин Масик та голова парляментарної комісії з питань Чорнобиля Володимир Яворівський. Голова Ради Міністрів України Віталій Масол запропонував присутнім ввести посаду першого заступника голови уряду з питань Чорнобиля. Після ознайомлення парляментаристів з остаточним варіянтом проєкту постанови ВР УССР „Про невідкладні заходи з питань захисту громадян України від наслідків чорнобильської катастрофи", депутати перейшли до обговорення кожної окремої статті постанови. Наприкінці засідання документ ухвалили. В постанові сказано, що республіканський парлямент 1-го серпня 1990 року оголосив Україну зоною екологічного лиха.

В неділю, 29-го липня, з нагоди другої річниці від початку так званої „чернівецької" хвороби, з метою привернути увагу громадськости до цієї пекучої проблеми, активісти незалежних громадських організацій влаштували похід вулицями міста і мітинґ. Громадяни вимагали виведення комітетів Компартії з усіх підприємств та навчальних закладів; резиґнації голови Верховної Ради Леоніда Кравчука, як причетного, на думку людей, до перекручення фактів, пов'язаних з „чернівецькою" хворобою; створення парляментарної комісії для вивчення хвороби та лікування її фахівцями зі Заходу. Учасники мітинґу також висловили рішучу підтримку декларації про державний суверенітет України і виступили проти підписання нового союзного договору до ухвалення конституції республіки.

СССР ЗАКЛИКАЄ ІЗРАЇЛЬ ПОЧАТИ МИРНІ ПЕРЕГОВОРИ

Єрусалим, Ізраїль. — Совєтський міністер закордонних справ Едуард Шеварднадзе закликав свого ізраїльського колегу Давида Леві приступити до переговорів про відновлення миру на Близькому Сході.

Політичні коментатори звертають увагу на той факт, що Е. Шеварднадзе запросив ізраїльського міністра закордонних справ взяти участь у переговорах саме напередодні поїздки Д. Леві до Вашінгтону. У ЗСА ізраїльський дипломат плянує дістати „письмове підтвердження" того, що З'єднані Стейти не будуть чинити натиск на Ізраїль з метою змусити його почати переговори з Палестинською Визвольною Організацією.

За словами представника міністра закордонних справ Ізраїля, пропозиція Шеварднадзе була передана Д. Леві через голову совєтської консульської делегації в Ізраїлі Алєксєя Честакова. Під час зустрічі з міністром минулого тижня А. Честаков передав йому звернення Шеварднадзе, в якому совєтський міністер писав, що Совєтський Союз „вважає надзвичайно важливим проведення термінових заходів, спрямованих на відновлення миру і спокою" в реґіоні.

Не зважаючи на те, що конкретна дата початку переговорів ще не почата, Леві і Шеварднадзе, мабуть, зустрінуться у вересні в Ню Йорку, куди оба міністри плянують прибути для участи в роботі черговоі сесії Генеральної Асамблеї ООН.

На зустрічі з керівником совєтської консульської делегації Леві закликав Москву до якнайшвидшого відновлення дипломатичних відносин з Ізраїлем. Відсутність таких відносин, заявив Леві, ставить Ізраїль „у нерівне і невигідне становище" у порівнянні з арабськими країнами у переговорах зі Совєтським Союзом.

Під час своєї візити у Вашінгтоні, початок якої призначено на 9-го серпня, Леві зустрінеться з державним секретарем Джеймсом Бейкером і обговорить з ним шляхи подолання перешкод між ЗСА та Ізраїлем у справі відновлення миру на Близькому Сході.

М. Ґорбачов приєднується до економічного пляну Б. Єльцина

Москва. — Українська приповідка каже, що крук крукові оча не виклює. Подібне трапилося з генеральним секретарем ЦК КПСС і президентом СССР Міхаїлом Ґорбачовим та головою Верховної Ради Російської Федерації, колишнім членом Політбюра, а тепер взагалі не членом Комуністичної партії Борісом Єльциним.

На превелике здивування місцевих і закордонних політиків М. Ґорбачов погодився пристати до економічного пляну Б. Єльцина, який є зворотом в напрямі вільного ринку, забезпечує підвищення життєвого рівня населення, збільшує продукцію товарів першої потреби, підсилює ентузіязм сільськогосподарських робітників, особливо під час жнив, бо плян передбачає спеціяльні „бонуси" для закупу харчів й інших товарів для відданих працівників, дозволяє на широку приватну ініціятиву в різних ділянках господарського життя тощо.

Спершу цей плян Єльцин думав застосувати тільки в РСФСР, але потім дорадники М. Ґорбачова, перестудіювавши плян Єльцина, запропонували, очевидно, за згодою президента СССР, створити 12-членну комісію, яка перегляне обидві пропозиції розв'язки економічного питання, тобто плян центрального і республіканського урядів, який вона представить Президентській раді до 1-го вересня, щоб його можна було потім передати на обговорення і затвердження Верховній Раді СССР. Кирило К. Попов, голова міської ради Москви, назвав створення спільної комісії „подією великого значення", яка може бути переломо-

(Закінчення на стор. 3)

СВІТ ЗАТРИВОЖЕНИЙ АҐРЕСІЄЮ ІРАКУ НА КУВАЙТ

Вашінгтон. — Іракські, добре озброєні і здисципліновані військові частини, в силі понад 120,000 вояків, не тільки перевели „блискавичну" інвазію на Кувайт, захопили столицю, змусили тамошніх керівників шукати захисту в інших країнах, поставили свою контролю над багатими копалинами і рафінеріями нафти, але також створили дуже небезпечну воєнну ситуацію на Близькому Сході, де сходяться політичні й економічні інтереси багатьох країн світу, особливо тих, які залежні від достави оливи з арабських країн.

Очевидно, 20,000-на кувайтська армія не змогла сама стримати агресії іракської армії, і власне тут криється небезпека розширення воєнного конфлікту з можливою участю армійських частин Савдійської Арабії та інших арабських країн, а також З'єднаних Стейтів Америки, Великобританії та інших. Правда, президент Джордж Буш покищо не передбачає, але не виключає, американської заангажованости у цей близькосхідній конфлікт, але коли президент Іраку Саддан Гуссейн не дотримає слова і не виведе до заповідженого речинця (30 днів) своє військо з Кувайту, конфлікт на Близькому Сході напевно пошириться, не зважаючи на мирні ініціятиви ЗСА і Совєтського Союзу з яким Білий Дім розпочав в тій справі дипломатичні розмови тим більше, що в СССР перебуває на відвідинах державний секретар Джеймс Бейкер, який вже договорився з міністром закордонних справ СССР Едуардом А. Шеварднадзе про розмову на тему агресії Іраку на Кувайт.

Зустрічаючись з прем'єр-міністром Великобританії Маргарет Тачер в Кольорадо, президент Дж. Буш заявив після розмови на пресовій конференції, що обидві країни, тобто ЗСА і Великобританія, погодилися на економічні санкції проти Іраку, а у випадку загрози для інтересів обидвох країн, на військові акції, які включатимуть повну бльокаду портів Іраку воєнними кораблями.

Світ затривожився подіями на Близькому Сході також з огляду на можливість припинення експорту нафти з Кувайту і подорожіння цієї сировини на світових ринках. Країни, які постачають оливну ропу і нафтові продукти і є членами ОПЕК вже стримали частинно платничі розрахунки, не знаючи, очевидно, що буде завтра і якого обороту наберуть конфліктні справи.

Не зважаючи на запевнення Дж. Буша, що ЗСА покищо не передбачають безпосередньої заанґажованости у конфлікті на Близькому Сході, Пентагон подвоїв своє спостереження за подіями в Кувайті і Іраку та скерував кільканадцятль воєнних кораблів з Індійського океану у Середземне море і в район Перської затоки. Також летуські з'єднання на деяких базах, зокрема у Великобританії, поставлені в гостре поготівля, щоб на випадок потреби припинити політику мілітарної інтервенції іракського президента Гуссейна. Також Совєтський Союз стримав доставу зброї і амуніції до Іраку до часу тривання воєнних дій. Покищо не відомо, як реагуватиме Савдійська Арабія, заприязнена з Кувайтом держава, яка мобілізує і пересуває свою армію на кордон з Кувайтом, готуючись до відплати проти Іраку.

ЗАПРОШУЮТЬ ДО КОЛОМИЇ

Коломия. Дирекція Коломийської середньої школи ч. 1 ім. Стефаника запрошує колишніх учнів гімназії, які проживають на території Совєтського Союзу і в діяспорі, на свято школи. Свято відбудеться 14-16-го вересня 1990 року. Збір колишніх гімназистів 14-го вересня о год. 9-ій ранку в приміщенні актової залі школи, Коломия, вул. Міцкевича, 3. Про бажання приїхати на свято слід завчасно повідомити дирекцію школи.

ВІДБУВСЯ IV КОНҐРЕС З ПИТАНЬ СССР І СХІДНЬОЇ ЕВРОПИ

Гарроґейт, Великобританія. (Мирослав Лабунька). — У цьому мальовничому, курортному місті округи Йоркшир, недалеко старовинного міста Йорк і також колись відомих індустріяльних центрів, як Лідс і Манчестер, у північній Англії, у днях 21-26-го липня відбувся IV Світовий конґрес, присвячений науковим дослідженням СССР і Східньої Европи.

У конґресі взяло участь понад 3,000 учасників і гостей з усіх кінців світу. Між ними можна було зустріти найкращих знавців поодиноких ділянок совєтознавства та історії, культури й мови поодиноких народів СССР і Східньої Европи. На конґресі зачитано понад 1,000 доповідей та відбуто ряд цікавих панелів та дискусій на актуальні теми. Були уряджені виставки, наприклад, книг та фотографій авторів російських письменників аванґарду та болгарських неконформістів, що їх виготовив відомий болгарський фотограф Іво Гаджімішев. Учасники й гості конґресу мали можливість також побувати на концертах та відвідати важливі історичні місцевості та пам'ятки англійської давнини, що збереглись в околиці Гарроґейту, як і відбути товариські зустрічі із своїми колеґами по фаху.

Як на це вказує назва, це був четвертий з черги того роду конґрес, що займався виключно проблемами, а вони зараз численні й надто складні, певного географічного реґіону, тобто Східньої Европи.

Попередні конгреси відбулись у роках 1970 у Банфі, Канада, 1980 у Ґарміш-Партенкірхен, Німеччина, і 1985 у Вашінґтоні, ЗСА. Вони відбуваються реґулярно що п'ять років і організовані Міжнародною радою совєтських і східньоевропейських студій, звичайно із допомогою крайової організації, що входить в раду. Цьогорічний конґрес таким чином був організований Британською національною асоціяцією для совєтських слов'янських і східньоевропейських студій. Треба відмітити, що британські господарі справились із своїм завданням дуже добре, що треба завдячувати проф. Джанові Моррісонові з Лідського університету, голові організаційного комітету конґресу, та його співпрацівникам, що виявили багато енерґії і терпеливости, як і ініціятиву у здобутті потрібних фондів, що дало можливість покрити кошти перебування на конґресі учасникам із країн Східньої Европи.

Особливістю цього IV Світового конґресу в порівнянні із попередніми було те, що він був найчисленнішим щодо учасників і гостей, як і те, що в ньому вперше взяла участь велика кількість вчених із країн Східньої Европи, тобто з реґіону, яким ці конґреси досі займались без участи тих, про кого йшла мова. Із самого СССР прибуло біля 100 учасників, переважно з Росії, між якими був і міністер освіти РСФСР Е. Днєпров та ряд визначних вчених з різних ділянок, що останнім часом стали народними депутатами різних леґіслятур, від Верховної Ради починаючи і на міських радах кінчаючи. Досить численною виявилась і група учасників з України, хоч не всі, що були зголошені — в числі понад 15 приїхали. У попередніх конґресах громадянам СССР і інших країн східнього бльоку брати участь у цих конґресах було заборонено й офіційно делеґацій із цих країн не було, хоч поодинокі вчені не раз були. Самі ж конґреси часто були атаковані, як такі, що мають за ціль необ'єктивне дослідження та ворожу соціялістичному бльокові пропаґанду. Цим разом вчені, що прибули на конґрес із країн Східньої Европи брали активну й дуже живу участь у конґресі, як доповідачі й дискутанти, та в товариських зустрічах. Здавалось,

(Закінчення на стор. 3)

У СВІТІ

ПІСЛЯ ТРИГОДИННОЇ зустрічі в Преторії між президентом Ф.В. де Клерком і Нелсоном Манделою та згідно з твердженнями обидвох провідників, всякі тимчасові непорозуміння усунено. З уваги на це офіційні переговори в справі майбутнього Південної Африки та участи в її правлінні чорної більшости громадян поміж Африканським національним конґресом і урядом розпічнуться, як було запляновано, у понеділок, 6-го серпня. Все ж таки для успокоєння консервативних членів білої меншости президент Ф.В. де Клерк звернувся з гострим попередженням до АНК та його антиапартеїдських союзників, що коли дальше будуть продовжуватися небажані потягнення деяких його членів, то це „серйозно може пошкодити продовженню дискусій, ціллю яких є створити відповідну атмосферу для переговорів". Йдеться про недоказані обвинувачення, що Комуністична партія Південної Африки, яка є членом АНК, підготовляла змову повалення існуючого уряду.

У ВЕНЕЦІЇ ЗУСТРІЛИСЯ керівники Італії, Чехо-Словаччини, Австрії, Мадярщини та Югославії у формі нового реґіонального союзу, ціллю якого має бути приспішення політичної та економічної кооперації для сприяння стабільности на мінливому европейському континенті. Метою п'ятьох провідників на цій вершинній зустрічі т.зв. „П'ятикутного почину", заснованого у Будапешті в листопаді 1989 року, є зробити рішення, що допомогали б зміцнити демократію та економічний розвиток в країнах Центральної та Східньої Европи. Головна частина узгіднених точок відноситься до покращання транспортаційних зв'язків поміж країнами. Узгіднено створити чотири головні коридори та шість залізнодорожних ліній, а також поширити повітряний та водний шляхи комунікації. Покищо не з'ясовано звідки візьмуться гроші на здійснення цих плянів. Одначе серед спостерігачів, присутніх на конференції, були офіційні представники Світового банку та Европейського банку вкладання.

ПІСЛЯ ЦІЛОЇ СЕРІЇ заплутаних подій болгарський парлямент в середу, 1-го серпня, вибрав на президента країни провідника головної коаліційної опозиції. Жилю Жилєв, 59-літній голова Союзу демократичних сил, коаліції 15-ох опозиційних партій, був обраний першим некомуністичним президентом Болгарії в останніх чотирьох декадах. Ж. Жилєв був єдиним кандидатом, але отримав тільки 284 голоси з усіх 389 голосуючих, йому було потрібно дві треті голосів присутніх членів, щоби виграти вибори. Одначе партією більшости залишилася Болгарська соціялістична партія, колишня Комуністична партія.

В АМЕРИЦІ

КОМІСІЯ ПАЛАТИ Репрезентантів ЗСА у справах збройних сил проголосувала у середу, 1-го серпня, проти виробництва стратегічних бомбардувальників Б-2, які застосовують технологію „стелт", та проти розгортання мобільних ракет систем МХ і „Міджетмен". Ракети МХ знаходяться в шахтах і тому адміністрація хотіла розгорнути їх на залізничні плятформи. Комісія відмовилася приділити засоби на цю операцію. Мобільні ракети „Міджетмен" озброєні однією атомовою боєголовкою та покищо знаходяться в стадії розпрацювання. Відмовившись фінансувати їх виробництво, комісія висунула плян створення якоїсь одної ракетної системи замість МХ та „Міджетмен", на що виділено 160 міл. дол. Комісія різко зменшила майже на два більйони долярів асиґнації на розпрацювання протиракетової оборони, а також закликала зменшити кількість військовиків на 129,000 осіб в новому фіскальному році. Секретар оборони Д. Чейні попереджував, що такі скорочення „створять хаос" у збройних силах, однак Палата керувалась необхідністю боротьби з дефіцитом та зменшенням загрози зі сторони СССР. Найбільшим ударом комісії була відмова фінансування бомбардувальників Б-2, який завдяки спеціяльній конфіґурації та особливому покриттю, поглинаючому промені радарних станцій, залишається невидимим на ворожих радарах. Тепер питання про долю Б-2 буде вирішуватися обома палатами Конґресу.

НЕДАЛЕКО ВІД північносхідного побережжя ЗСА в Атлантичному океані затонув грецький торговельний корабель „Коразон", який віз з Мальти до Ню Йорку 23,000 тонн цементу. Шість моряків із 29-членної залоги загинули. Причиною катастрофи став гураґан „Берта", що пронісся вздовж Атлантику в середу, 1-го серпня. 18-ти членам залоги вдалось пересісти до гумових лодок та вони були врятовані риболовецьким та торговельними кораблями. 16 з них опинилися на совєтському торговельному кораблі „Леонід Леонідов". Совєтське риболовецьке судно „Вимпел" підібрало ще одного моряка після того, як він був у бурі океану 10 годин.

ВИЛИВИ НАФТИ В американських водах, на превеликий жаль, стають чим далі частішим явищем. Останній стався минулої суботи в Ґалвестон Бей, Мексиканська затока, коли грецький танкер „Шіновса" зіткнувся з двома баржами, з яких почала витікати нерафінована нафта. **Причина** зіткнення серед білого дня поки що не вияснена ведеться розслідування. За приблизними підрахунками, до прибережних тексаських вод витекло 500,000 ґальонів нафти, які в переважній більшості осіли на дно, 50,000 ґальонів вже покрило берег. Берегова охорона занепокоєна тяжкими наслідками, спричиненими виливом. Охоронці природи вказують на непезпеку для 100 видів птахів, включно з рідкісним коричневим пеліканом, та для 75 видів риби, які знаходяться в районі Ґалвестон Бей.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс)

Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00 Make check or money order payable to "Svoboda"

Second Class Postage paid at Jersey City, N J

Військо — політична проблема в СССР і поза ним

Московські большевики дістали у спадщині від царату принципи „собирания русских земель", єдино-неділимство і висилати національні військові частини далеко від рідного краю. Відомо, що ця справа виринула вже у паршій стадії визвольного здвигу Литви, коли кількадесят молодих литовців у совєтській армії втекли і знайшли схоронище у батьківщині, яка проголосила була свою суверенність. Вислані до Литви совєтські вояки вдерлися були до шпитального будинку, де переховувалися ці литовські „дезертири", насильно витягли їх і побили. Литва, „заморожуючи" реалізацію своєю постанови про вихід із СССР, погодилася на тимчасове перебування її молодих чоловіків у совєтській армії, але напевне вимагатиме перенесення їх на терен Литви. Однаково Україна як і Білорусь у своїх Декляраціях заповіли творення рідної національної армії і поліції. Кілька днів тому ми подали за британським бюром Ройтерса вістку, буцімто Міхаїл Ґорбачов приготовляє „проєкт договору" між Кремлем і національними республіками, про „децентралізацію влади", з тим, що під контролем центрального московського уряду мали би стояти надалі військо і поліція (поруч із валютою, пальним і залізницями). У заввагах на цю тему висловлено переконання, що на цьому ґрунті прийде до зудару з Ґорбачовим і його Президентською Радою. У „Ню Йорк Таймсі" з 31-го липня подано знову вістку британського бюра Ройтерса, що Україна вимагає відкликати з'єднання українських вояків, стаціонованих в інших республіках, і перенести їх з України та перевозити в Україну вояків української національности. Бюро Ройтерса правильно завважує, що це не відокремлена вимога України, а всіх цих республік, які проголосили свою суверенність.

Це суто-політична проблема тісно пов'язана з усамостійненням поярмлених Москвою народів. Єдина справжня сила Ґорбачова — у війську і „особливих з'єднаннях" КҐБ. Тому трудно повірити, щоб він легко погодився на ту вимогу.

Але є ще проблема совєтського війська в усіх шести колишніх совєтських сателітних державах. Англомовний світ охоплює усі ці держави спільною назвою „Східньої Европи", дармащо Чехо-Словаччина і Східня Німеччина — це не Східня, а Центральна Европа. І саме в цих двох країнах гостріше, аніж у Польщі, Мадярщині, Болгарії і Румунії, совєтське окупаційне військо стало актуальною політичною проблемою. На рішучу вимогу чехословацького президента Вацлава Гавела Москва почала поступово відкликувати 200,000 совєтських вояків, які залишають за собою руїни, бруд і сміття. У Східній Німеччині справа складніша. Совєтська армія прийшла туди як союзник альянтів і „визвольник" від гітлерівської тиранії. Дотепер у Східній Німеччині перебуває 380,000 совєтських вояків різних формацій, включно з танковими і летунськими. Факт перебування цієї совєтської армії у Східній Німеччини був головним свого роду шантажем арґументом Ґорбачова, коли він спершу противився з'єднанню обох частин Німеччини, згодом — принапежности З'єднаної Німеччини до західнього військово-політичного бльоку НАТО. Канцлер Західньої Німеччини Гельмут Коль їздив у червні до Москви і перекупив Ґорбачова ціною, яку все ще в подробицях не виявлено. Але стало відомо, що Коль погодився, що совєтське військо (може у зменшеному числі) перебуватиме на терені теперішньої Східньої Німеччини ще чотири року. Далі: Коль обіцяв Ґорбачову, що Німеччина за мільйони долярів збудує на території СССР будинки на приміщення відкликаних вояків.

Коли Східня Німеччина була ще під диктатурою тамошньої Компартії з ультра-марксистом Еріхом Гонекером у проводі, вся совєтська армія і яких 60,000 членів родин совєтських вояків та цивільних осіб у канцелярії як і провіянтурі і тп. всі вони були на утриманні Східньої Німеччини. Після заведення в обох частинах Німеччини однієї валюти — кожна особа з совєтської окупаційної армії отримує 1,000 західніх марок місячно, себто яких 625 долярів. Німецька влада боялася, що ці совєтські люди, отримавши вперше тверду валюту, кинуться викуповувати все з крамниць і тому їм заборонили будь-що купувати протягом тижня. Німці зненавиділи уніформованих совєтських вояків. На мурі біля совєтських казарм вимальовано великий напис „Руссен геравс!" і останнє слово ще перекладено по-російськи „Вон"! Але самі ці військовими не хочуть виїздити. Вони знають, що в СССР — нужда, а тут телевізори, радіоапарати, фотоапарати, „відео" й всі інші винаходи — всього вбрід. Канцлер Коль пішов на поступки Ґорбачову, бо не мав виходу, — тепер його земляки невдоволені. І совєтське військо в Німеччині стало проблемою — народові і урядові.

Степан Женецький

МОСКВА ЗАГРАЛА „НІМЕЦЬКУ КАРТУ"

Як майже однозгідно твердять всі західні політичні знавці, заключення порозуміння між Совєтським Союзом і Німеччиною 16-го липня ц.р. у Железноводську на Криму цілковито змінило мілітарний краєвид у Центральній Европі, а навіть в цілому світі. На підставі цього договору, Західня і Східня Німеччина об'єднуються в одну суверенну державу, вповні звільнену від впливів переможців у Другій світовій війні — Америки, Англії, Франції і Совєтського Союзу — та матиме вповні вільну руку проводити незалежну ні від кого політику і заключати, які хоче і з ким хоче, союзи.

Політичні знавці Заходу також твердять, що цей совєтсько-німецький договір дає не тільки повні політичні права переможеній у Другій світовій війні Німеччині, але він рівно ж дає великі політичні можливості Совєтському Союзові. Як вірно пише відомий американський політичний коментатор Джозеф Фарш, тим договором Ґорбачов заграв „німецькою картою", внаслідок чого докорінно змінився політичний уклад світу, як завжди буває, коли настане велике пересунення на великій, світовій, політичній шахівниці.

Цей політичний крок був увесь час передбачуваний; одні політики його побоювалися, а інші його очікували. Це друга така велика політична подія від закінчення Другої світової війни. Перша сталася у 1972 році, коли тодішній президент Америки Ричард Ніксон полетів до Бейджінгу, вирвав комуністичний Китай з обіймів комуністичної Москви і тим змінив мілітарну рівновагу світу.

Ця політична угода, що сталася 16-го липня ц.р. в місцевості Железноодськ між Совєтським Союзом і Німеччиною, закінчує поділ Німеччини, звільняє її від залежности накинутої їй переможцями Другої світової війни і дозволяє їй наново провадити власну, незалежну ролю у світовій політиці.

До 16-го липня 1990 року дві треті Німеччини контролював Вашінгтон і Лондон, а третю — Москва. Починаючи від 16-го липня ц.р. Німеччина знову стає такою, як вона була за часів Бісмарка, цісаря Вільгема II і Адольфа Гітлера — багатою, сильною і незалежною потугою, здібною керувати своєю власною долею. Кремль мав вплив на німецьку політику від того часу, як Сталін захопив частину Східньої Німеччини і створив з неї незалежну державу, контроль над якою уможливлювали півмільйона совєтських вояків. Це, що СССР захопив в 1945 році — тільки він міг сам повернути.

Ґорбачов вибрав цей день 16-го липня, щоб заграти „німецьку карту". Він вибрав такий момент, коли німецька марка — найвартісніша валюта в світі, а німецька економія — одна з найвидатніших. Він дав німцям найвищу ціну — незалежність, тому і фінансово і економічно німецький уряд спроможний дати йому допомогу, що її він дуже потребує, щоб поправити свою економіку, якій загрожує банкрутство.

Ця умова заключена виключно для обопільної користи між цими двома країнами. Америка, Англія, Франція і інші західні держави не мають жодного з цим зв'язку. Їх не радились і не питалися поради перед її заключенням. Вони були спостерігачами і цей факт нагадує усім старшого віку дипломатам світу інше місце і оказію — Рапалльо, в Італії, де в квітні 1922 року, москалі і німці стрінулися рівно ж без поради своїх союзників і заключили договір взаємного довір'я, головною метою якого було покращення торговельних відносин між ними. Тоді ці дві держави — Совєтський Союз і Німеччина боронилися від півбойкоту решти світу і допомагали собі обопільно, щоб відбувати свої економії.

Договір у Рапалльо мав інші комплікації. Тоді існував тайний мілітарний договір між переможцями Першої світової війни, у зв'язку з яким німцям заборонялося вишколювати армію і летунство. За секретним домовленням Москва дозволила німцям вислати їхні танки і літаки на совєтську територію і там вишколювати їхні залоги. Німецькі війська, які пізніше Гітлер вислав на підбій Совєтського Союзу, були вишколені в СССР і за згодою самих совєтів.

Правда, немає доказів про якісь секретні домовлення між Совєтським Союзом і Німеччиною в останньому договорі з 16-го липня, але тепер немає потреби на таке тайне домовлення. Незалежна Німеччина може вільно чинити все, що їй подобається. Тепер немає мілітарного обмеження в новому совєтсько-німецькому договорі. Теперішнє домовлення подиктувала Москва, котре Німеччина прийняла добровільно. Обов'язок його виконання залежить виключно від совєтів і німців.

Обговорюючи значення нового совєтсько-німецького порозуміння з 16-го липня ц.р. політичні знавці висловлюють погляд, що тепер вже більше не існують „держави-надпотуги". А докладніше, що в сучасному плюралістичному політичному світі не верховодять більші дві надпотуги — Америка і Совєтський Союз. Раніше американська економіка була настільки сильна, що могла фінан-

(Закінчення на стор. 4)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про квітку „Україна"

Розкажу вам, дорогі читачі, казку, — хоча я ніколи не любила їх розповідати ані дітям, ані внукам. Але ця казка сучасна і вона зродилася в одній із безсонних ночей цього неспокійного літа, що не щадить нам подій, переживань і душевних зривів.

А було це так. За семи горами і семи морями на чорній землі, слава якої розійшлася по цілому світі, десь не дуже то давно почала появлятися маленька квітка, відома під назвою „Україна". Її не бачили вже сімдесят років ніде в цілій країні і лише найстарші мешканці ще пам'ятали, яка вона була. Старі дідугани, поглянувши на маленьку квітку, що ось тільки виглядала з-під землі синіми пелюстками та жовто-зеленими весняними листочками сказали: „Так це вона — „Україна". І раділи люди старі та молоді та кинулися робити все, що можливе, щоб квітка не загинула знову. А вона потребувала поживи та особливого піклування. Тож почали мешканці розпитувати, де можна найти засоби, чим відживляти квітку, щоб вона росла, розвивалася і щоб цих квіток було якнайбільше.

Довідалися про неї старі люди, що колись жили на цій землі та їхні діти і внуки, які чули про цю країну від своїх предків. І вирішили допомогти, щоб квітка їхньої батьківщини зміцніла, посіявшись на всіх просторах.

І почали давати квітці поживу, хто яку міг, та яку уважав найкращою.

Невдовзі квітка розвинулася, скріпилася, а передусім її насіння розсипалося по всіх усюдам. В одних місцях квіти ще були дуже тендітні — в інших ставали щораз вищі, сильніші, а синьо-жовтий колір радував очі кожного, що на них поглянув.

І текли сльози з очей тих старих громадян, що пам'ятали її красу з-перед сімдесят років і сміялися очі молодих, які ще ніколи такого дива не бачила.

Але зчасом якийсь недобрий дух кинув камінь незгоди поміж господарів землі, де квітка зацвіла, і поміж тих, що так щиро допомагали з-поза семи морів і семи гір, щоб вона розвивалася та міцніла.

Кожний хотів, щоб ця квітка належала лише йому, щоб тільки „його квітка" була найкраща, найсильніша та випускала нові паростки.

— Це моя „Україна" — казав один, бо я найбільше дав золота, щоб вона жила та розвивалася.

— Це моя „Україна", бо я переслав найбільше модерних засобів, щоб вона не згинула у затрусній землі.

— Це моя „Україна", — казав третій, бо вона виросла на полі, що колись належало до моїх пращурів.

І кожний старався голосніше кричати та тягнути квітку у свій бік. А вона бідна хиталася під подихом людських почувань та непорозумінь то вліво, то вправо.

Аж побачив Всевишній, що життя невинної квітки в небезпеці і сказав: „Буде далі з квіткою так, як я захочу...".

О-КА

Олександер Серафин

НАРОДИ СССР ПРАГНУТЬ ТАКОЖ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ

Як багато сьогодні говориться і пишеться про зміни в совєтській економічній системі і про її перебудову. Економісти займають різні становища, як також дипломати держав на Сході і Заході. На Заході, ми дивимося на СССР з нашої точки погляду і нам важко зрозуміти чому не має негайного переходу на ринкову економічну систему. Громадяни СССР бачать ситуацію інакше і закликають до обережности, а не до радикального перевороту.

Їхні мотиви різні. Наприклад, голова Державного пляну УССР Вітольд Фокін вважає, що наглі зміни в економіці країни спричинять шкоду для тих, що з малими заробітками і тих, що на пенсії. Він також вважає, що нагла зміна може викликати велике безробіття. На його думку, щоб допомогти безробітним, потрібно мати бодай чотири більйони карбованців резерви для потреб населення. Він каже, що доки нема цілковитого зформовання системи забезпечення населення, не можна переходити на вільну торгівлю, бо за умов відсутности достатніх державних засобів — це стане причиною соціяльного вибуху.

Совєтські провідники не скривають своїх турбот тим, що люди виховані в соціялістичній системі не були би спроможні пристосуватися до невідомої для них вільної конкуренції.

Деякі навіть бояться можливих масових заворушень і відкритої боротьби спричиненою загрозою втрати ґарантованого затруднення і дешевого хліба.

За даними першого опитування громадян СССР спільно виконаного совєтськими і американськими дослідниками, вислід якого появився у „Ню Йорк Таймсі" з 29-го березня ц.р., майже 50 відсотків з них є задоволені своїм життям, яке воно не було б — зле чи добре. Більше ніж 40 відсотків опитуваних вважає, що не можна довіряти іншим особам, — вони не вірять в почин інших. Значить, в них немає великого бажання шукати за чимось кращим в житті — за зміною. Відповідаючи на запити, хто повинен займатися їхнім добробутом, їхнім успіхом — держава чи вони самі, понад 40 відсотків висловилося за державою і стільки ж за своєю власною ініціятивою. Різниця у відповідях осіб між 25-59 роком життя і 60 і вище за проводом держави виявляється незначна.

Андрій Амальрик у есеї „Чи проіснує Радянський Союз до 1984 року?" каже: „У російського народу, як це видно з його історії і його сучасного життя є у всякому разі одна, як здається, позитивна ідея. Це ідея справедливости. Влада, яка все думає і робить за нас, повинна бути не лише могутньою, але й справедливою, всі повинні жити справедливо, поводитися сумлінно.)...) Справедливість на практиці обертається в бажання, щоби нікому не було краще, ніж мені. Ця ідея обертається з ненавистю проти всього, незвичного, що намагається не наподоблювати, а навпаки — примусити бути подібним, до всякої ініціятиви, до всього вищого і динамічного способу життя, ніж живемо ми".

Досліди, що їх перевів Роберт Шіллер, економіст Єйльського університету, з совєтським економістом Максимом Бойком і соціологом Володимиром Коробовим, які були представлені 18-го липня 1990 року на конференції Крайового бюра економічних дослідів вказують на інший вислід, а саме, що совєтські громадяни — більш вирозумілі відносно капіталізму. Цей вислід базований на телефонічному опитуванні переведеному в травні ц.р. з 360-ма особами в СССР і ЗСА такого самого складу (віку, професії, освіти і статі) основане на 36-ох питаннях спрямованих на применшення фальшивих різниць пов'язаних з мовою і культурою. Совєтські запитувані особи ставилися з більшим недовір'ям до успіхів у торговельній діяльності. В СССР 54 відсотки опитуваних були згідні з тим, що особи які хочуть швидко збагатитися часто бувають нечесними в порівнянні з 37-ма відсотками запитуваних американців. У багатьох випадках совєтські і американські погляди були подібні. Майже той самий відсоток опитуваних був зацікавлений в ощаджуванні поважної частини свого заробітку в рисковних підприємствах, щоб в той спосіб збагатіти. Цей самий відсоток був згідний купувати городину на фермах і продавати її за багато вищі ціни в місті. Деякі відповіді виказали, що совєтські громадяни були „більшими капіталістами" ніж американці. Інші інтерпретації теж можливі.

Це опитування заперечує загальну уяву як також й інші опитування, що совєтські громадяни є твердими послідовниками соціялізму. Можна ствердити, що економічна революція гальмована не совєтськими громадянами, а верхівкою, яка знає, що з економічною революцією кінчиться також її панування і старається за всякий спосіб до цього не допустити.

Ів. Кмета-Ічнянський

Київ

Оце такий ти Києве... Величний бо який!
Безсмертний наш — красуне наш... І мій ти, і я твій,
Казали: смерть поранила. Навколішках грудки...
Шептались: тешуть мари вже, умре коханець мрій!

А ти одужав, сивий наш, одужав знов навік,
Вернувся я іздалека... От, ніжно обнялись, —
Із батьком наче любий син, як по розлуці він
Радіє, мов заручений. Раділи ж ми й колись...

Зідхнув чого так, Києве? Наляканий бо ким...
Веселка бліднє радости у рідних синь — очах,
Та й на обличчі змореним тривожних дум знаки...
Столице безпрестольная, ще й досі ходить страх?!

(Із збірки поезій „Крила над морем"...)

Аркадій Жуковський

ОСЕРЕДОК НТШ У САРСЕЛІ НА НОВОМУ ЕТАПІ

II.

Виходячи з настанови, що наша праця повинна служити потребам України, що й було засадою дотеперішньої діяльности відповідальних за Сарсельський осередок, однак сьогодні з теоретичних побажань слід переходити до реалізації. Починаємо з проєкту енциклопедичного. Десятитомова ЕУ тільки в малій кількості дісталася на Україну. Завданням НТШ є підготовити друге видання „Енциклопедії Українознавства" з призначенням для 50-мільйонного читача в Україні. Вже в постановах наукової сесії НТШ у Львові запляновано „скласти пляни та розпочати роботу щодо підготови спільного з НТШ у діяспорі та провідними науковознавчими центрами другого видання україномовної „Енциклопедії українознавства". Іншими словами бажанням провідників НТШ у Львові у співпраці з діяспоральними НТШ, насамперед з Інститутом Енциклопедії Українознавства в Сарселі, є приступити до видання другої, поправленої, доповненої і усучасненої „Енциклопедії Українознавства". Це друге видання може появитися в Україні під умовою, що ніякого компромісу не може бути мови з сучасною системою і ідеологією. У порівнянні з першим виданням словникової ЕУ, друге повинно узглянити вже впроваджені зміни англомовною, а саме, при біографічних гаслах подавати точні дати і місце народження і смерти, поширити дані про студій — освіту, подавати бібліографію при більших і середніх гаслах. Тому, що праця над першим виданням тривала майже сорок років, в початках гасла були редаґовані дуже стисло, згодом обширніше представлялося „наскрізні" і біографічні гасла. Під час праці над першим виданням нам бракувало багато даних про репресованих діячів в Україні, як також про деякі ділянки українознавства, які сьогодні є доступними і їх можна доповнити. І ще одна важлива зміна; часто в ЕУ є покликання на загальникову тритомову ЕУ, однак не всі мають це видання, тому друге видання ЕУ повинно бути самостійним виданням, що охоплюватиме всі українознавчі ділянки, і у відповідності до важливости дисципліни, події, чи особи визначувати величину гасла.

Редакція цього другого видання ЕУ могла б знаходитися у Львові й Сарселі, друк, однак мусів би бути в Україні, щоб запевнити поширення видання, яке з 5,000 могло б стати десятикратним. Хоча офіційно цензуру знесено в СССР, однак до повної свободи друку ще не цілком дійшло, але деякі останні видання в Україні досить незалежні від системи.

Для великого проєкту другого видання ЕУ буде потрібно створити спеціяльний фонд, який забезпечував би реалізацію цього унікального проєкту — видання усучасненої ЕУ, створеної на основі сорокрічної праці й досвідові екіпи ентузіястів, очоленої проф. В. Кубійовичем. Для такої важливої справи, правдиво інформувати український народ про його історію, віру — Церкву, стремління до волі, українську державність, борців за незалежну Україну, українська громада, напевне, не пошкодує потрібних засобів, так як це вона вже робила на протязі більше як сорок років.

Зі зміною політичної ситуації в Східній і Центральній Европі для наукового осередку в Сарселі відкривається ще один аспект діяльности. Посідаючи два доми, майже незайняті персоналом, як також великий терен, на якому можна передбачити нові будови, український Сарсель може стати осередком, в якому українські науковці з України і сусідніх країн, евентуально також з-поза океану можуть знайти приміщення, найнеобхіднішу літературу і архіви під час наукових відряджень у Парижі з пребагатими своїми архівами і бібліотеками. На цю можливість звертали увагу також представники УНІҐУ на сесії у Львові.

Очевидно, що для цього всього слід перевести різні зміни щодо користування приміщеннями у Сарселі, передбачити нових працівників, що їх можна буде також рекрутувати серед україністів з Краю, щось подібного, як це вже практикують УНІҐИ і КІУС. На такі нові завдання Сарсельського осередку, напевне, відгукнеться уся українська спільнота діяспори, бо вона все була чуйною і жертвенною якщо йшлося про допомогу рідному краєві.

Якщо Сарсельський осередок протривав 40 років, то своє існування він завдячує жертвенності українського громадянства у вільному світі. Воно все відгукувалося на потреби української науки і конкретних проєктів, які започаткував і реалізував проф. В. Кубійович. Координацією зібрання фондів на ЕУ займався д-р А. Фіґоль, який при допомозі двох фундацій у ЗСА і Канаді, а саме Фундацією Приятелів Енциклопедії України під керівництвом мґра В. Баранецького з цілою екіпою визначних громадських діячів — д-р В. Пушкар, С. Олесницька і інші — і в Канаді Фундація Енциклопедії Українознавства під проводом інж. Олега Іванусіва, продовжувач праці свого попередника Патронату Осередку НТШ — Сарсель з довголітнім головою дир. Є. Борисом, зібрали у 1954-89 роках на „Енциклопедію Українознавства" 2,785,532 долярів. Точне зіставлення фундаторів опрацював Іван Керестіль, і воно поміщене як додаток до 10-го тому ЕУ2.

НТШ в Европі й Інститут ЕУ з осідком у Сарселі знаходяться у переломовій ситуації, коли частина старшого покоління відходить, а її місце мусять зайняти молоді ентузіясти української науки. Також профіль праці наукового осередку в Сарселі зазнає змін. Надалі зберігаючи випробувану працю в ділянці енциклопедій, як своєрідний патент нашого осередку, вже сьогодні слід розбудовувати інші форми наукової праці, видаванням монографій, підручників з різних ділянок українознавства, словників тощо.

Слідом за цим розбудова україністики в країнах Центральної — Польща, Чехо-Словаччина, Румунія, Югославія, Угорщина — і Західньої Европи ставить Европейську централю НТШ перед новими завданнями, бути координатором діяльности спеціялізованих осередків у ділянці україністики, і спрямовувати їх під кутом найконечніших потреб у всеукраїнському розмірі. Активізація національної україністики на Батьківщині зобов'язує нас не стояти осторонь назріваючих процесів національного відродження в Україні, а включитися в ці процеси і якомога їм допомагати. Для цього ніяка ціна не повинна бути завеликою, включно з відреченням від наших власних здобутків, надаючи пріоритет науковим потребам Рідного Краю. При відважній постановці відповідальних людей осередку і при матеріяльній допомозі українського громадянства, Сарсель може стати вікном України в Европу і в широкий світ.

Активність етнічних груп у Ню Джерзі

Понад сто етнічних груп у стейті Ню Джерзі творять живу мозаїку, що з однієї сторони вливається у американське русло, а з другої постійно відновлюється напливом нових еміґрантів. Всі національності зберігають свою культуру, плекають її і продовжують у різних формах, а рівночасно вносять свій вклад у культурне життя стейту.

Перед літніми етнічними фестивалями 5-го травня відбувся етнічний „спадщинний" баль і прийняття в Пайн Менор у містечку Едісон. Це 15 вже міжетнічна імпреза пов'язана з річними фестивалями окремих груп, що відбуваються кожного року в Гарден Артс Центрі в Голмделі, бо підготовчий балевий комітет складається в більшості із представників етнічних фестивальних комітетів, тепер щоправда поширений і на інші національні групи, хоч вони не влаштовують окремих фестивалів.

Спонзором цієї багатолюдної імпрези — понад 500 гостей — є також департамент стейту разом з бюром для етнічних справ та стейтовою губернаторською радою. Підтримка стейтової адміністрації надає цій імпрезі більш офіційного характеру. Дохід призначений на цілі культурної фундації Артс Центру, але цього року причинився до будови пам'ятника ветеранам В'єтнамської війни, що буде поставлений на посілості Артс Центру в Голмделі. Представник спеціяльної фундації і комітету, що тим займається, зложив прилюдно особливу подяку етнічним групам стейту за цю увагу від імени всіх ветеранів стейту. Будова пам'ятника повинна бути закінчена з кінцем 1991 року. Метою його є вшанувати тих вояків, що загинули у В'єтнамі, тих, що не повернулися, а також ветеранів війни, що мали щастя пережити її. Треба пам'ятати, що в рядах американського війська боролися і загинули вояки українського походження.

Програма балю, якою проводив Карл Петерсон, крім звичайної офіційної частини мала ряд привітів, у тому числі привіт від губернатора Джіма Фло ріо, який передала Джон Гейберл, секретар стейту. У своєму виступі вона підкреслила позитивність етнічних груп і їх вклад у культуру та економіку стейту, заохотила усіх підтримувати і плекати свою культурну спадщину.

За прийнятим звичаєм, відзначено голову минулорічного „українського" балю Анну Банасевич -Луцан. Їй вручено пам'яткову плякету, а присутня українська група долучилася до прихильних оплесків. Українських гостей було понад 20 осіб, були Анна з мамою, Остап Якубович з дружиною, Іван і Наталка Павлови, Люба Сіра, голова українського фестивалевого комітету, Володимир Юрчеснюк з дружиною, Дора Рак (стейтова рада) та інші.

Ще були у програмі показ народних строїв та музичні точки. Цього року виступив молодечий ірляндський балет, білоруський танцювальний ансамбль „Василькок" та оригінальний китайський танок — сценка з драконом при супроводі китайської музики. Українські танкові ансамблі виступали вже кілька разів.

Була нагода відвідати сусідні „етнічні" столи, ознайомитися з офіційними представниками стейту, танцювати при добрій оркестрі та провести вечір у дружній атмосфері.

Цей баль є поширенням етнічних національних фестивалів у стейті. Тож ведучий програму презентував голів окремих фестивальних комітетів під оплески публіки. Покищо лише десять більших груп мають свої фестивалі: українці, поляки, словаки, італійці, німці, жиди, китайці, афроамериканці, шотляндці, ірляндці. Зате на балі були репрезентовані 45 етнічних груп.

Якщо йдеться про український фестиваль, то цьогорічний, що відбувся 9-го червня, був менш чисельний, та й програма і виставкова секція викликали чимало критичних коментарів. Треба дуже вважати, щоб фестиваль не перемінився у „ярмарок". Можливо, на майбутнє комітетові треба б мати мистецького дорадника, щоб програми дійсно віддзеркалювали українську музично-мистецьку культуру: крім фольклорних виступів (але автентичних у виконанні і строях) можна б дати твори сучасних композиторів у професійному виконанні. Публіка привикне і оцінить зміну.

Треба б провести добір і виключити станки, що виставлені з комерційною метою. Навіть популярні, сувенірні вироби, взоровані на народнім мистецтві, повинні зберегти традиційну естетику. Втім і подвійна роля фестивалю — притягнути широкі кола публіки (своєї і чужої) не лише для розваги, але й показати культурну спадщину на відповідному рівні.

Прихильну статтю про український фестиваль помістила газета „Стар Леджер" 11-го червня ц.р. пера Рика Батлера та ілюстровану фотографіями Рича Кравса.

Однією з більших подій, важливою для всієї етнічної маси в ЗСА буде відкриття відновленого будинку іміграції і музею на острові Еллис біля Ню Джерзі, 8-9-го вересня ц.р. в присутності президента Джорджа Буша. На острові закінчилася віднова головного будинку, де в 1892 - 1954 рр. перейшло понад 12 мільйонів нових поселенців. Тепер заінстальовано для музею етнічні виставки. Музей буде відкрито для публіки від 10-го вересня. Ще проходить збірка на дальшу реставрацію будинків і будову стіни з іменами добродіїв, що мають бути готові до 1992 року — дати святкування століття цього єдиного у світі еміграційного осередка.

На сусідньому острові Свободи, де 20 років є Американський Музей Іміграції, плянується усучаснити його, доповнюючи експонатами й інформаціями нових іміграцій з Індії, Середнього Сходу і Азії — за винятком Китаю і Японії, які вже є репрезентовані.

Адміністрація стейту Ню Джерзі підтримує контакт з етнічними групами за посередництвом стейтової етнічної ради. Діяльність цієї ради доволі пасивна, обмежується до контакту адміністрації з етнічними групами, співспонзорства освітніх конференцій, міжетнічних фестивалів.

Найбільшим досі осягом для етнічних груп було видання збірника „New Jersey Ethnic Experience" (у 1977 році), в якому є есеї 30 етнічних груп, в тому числі української. Збірник спонзорувала нюджерзька Комісія з нагоди святкувань 200-річчя американської революції (1776-1976) при співпраці етнічної ради 200-річчя, до якої належала стейтова рада УККА. Появу цього збірника можна завдячувати прихильності голови комісії Роберта Б. Майнера, колишнього демократичного губернатора стейту Ню Джерзі у 1954-1962 рр. Він і його дружина Гелен, кол. член Конгресу (1974-1978), добре знали своїх сусідів, українських мешканців стейту.

Здавалося б, тутешні етнічні справи маловажні, коли на Сході Европи відбуваються події історичної ваги. Але саме тепер Україна потребує „заморської" еміграції, сильної економічно, заавансованої професійно, зарганізованої і зв'язаної з іншими національностями у різних країнах поселень.

Д. Рак

Відбувся...

(Закінчення зі стор. 1)

що направду настав час, коли вчені передше двох різних світів нарешті говорять до себе „тою самою мовою" з великою відкритістю і щирістю на такому форумі й на такому, можна без перебільшення сказати, високому науковому рівні. Наче на помах чарівної палички зникли втерті фрази, штампи, конфронтації, підозріння і напади, що були передше характерні для радянських вчених на подібних форумах. На їх місце прийшла нормальна виміна думок і вияв різниці поглядів у поодиноких питаннях індивідуально в кожного вченого.

Для прикладу можна навести виступ Леокадії Дробіжевої з Інституту етнографії АН СССР (на сесії : „Перебудова і національне питання — причини й наслідки", яка підкреслювала рівноправність всіх суспільств, нап'ятновувала дотеперішню національну політику СССР, як таку, що нищила національність поодиноких народів, включаючи й російський, як і їхню провідну верству) знищення російської аристократії, як носія історичних традицій, селянства, як носія народного побуту та поодиноких визначних людей російського та інших народів, носіїв культури й науки. Було направду цікаво почути такі ствердження з уст російської вченої та ще й народного депутата до Верховної Ради РСФСР.

Вона також підкреслила, що тепер ще намагаються пояснити змагання поодиноких народів до суверенности й самостійности в СССР вульгарним економізмом (Що? — ці національні не мають досить ковбаси?) та теорією конспірації (всі домагання національних прав — це наслідок змови жидомасонерії повалити Совєтський Союз).

Окремою особливістю цього конгресу була також велика участь українських вчених, як організаторів та предсідників сесій, доповідачів та учасників-гостей. Не менш важливим фактом української присутности було й те, що спонзорами деяких сесій конгресу були українські установи, як: Наукове Товариство ім. Шевченка (ЗСА), Канадський Інститут Українських Студій та Центр Українських Історичних Досліджень ім. П. Яцика, що було належно відмічено при відкритті конгресу. Вповні українській проблематиці були присвячені такі сесії: „Українська література XIX століття" (предсідник: Олег Ільницький — Канада, доповідачі: Роксоляна Зорівчак, Львів, С. Козак, Варшава, М. Яценко, Київ); „Західньоевропейсько-українські літературні контакти у XIX столітті" (представник: Віктор Свобода — Англія, доповідачі: Романа Багрій — Канада, Лідія Тарнавська — ЗСА, Анна Маколкіна — Канада, дискутант: Юрій Грабович — ЗСА); „Совєтська українська література — пересоцінка" (предсідник: Арнолд МкМіллін, доповідачі: М. Тарнавський — Канада, М. Шкандрій — Канада, В. Свобода — Англія) „Українська література 1920-их років — її сприйняття тоді і тепер" (предсідник: М. Тарнавський — Канада, доповідачі: Сивокінь — Київ, М. Жулинський — Київ, дискутант: В. Свобода); „Історія, етнографія і нація"; приклад України в Російській імперії" (предсідник: Д. Саундер, доповідачі: Орест Пелех — ЗСА, Катерина Клей — ЗСА, А. Погорільський — ЗСА); „Критичні моменти в історії України в XX столітті" (предсідник: Ганс Йоахим Торке — Німеччина, доповідачі: О. Субтельний — Канада, Т. Гунчак — ЗСА, Р. Сольчаник — Німеччина, дискутант: Н. Дейвис — Англія); „Відмінности української мови — синхронічні і діяхронічні" (предсідник: Д. Чопик, доповідачі: Ю. Перфецький — ЗСА, А. Горнятскевич — Канада, Н. Павлюк — Румунія, дискутант: Е. Бурштинський — Канада).

Було ряд сесій, де дискутувались проблеми чи теми, пов'язані з Україною, наприклад: „Соціо-етнічні структури і національні рухи під кінець російської царської імперії" (одна з доповідей — Б. Кравченка, директора КІУС); „Пов'язання між внутрішньою і зовнішньою політикою в Совєтському Союзі" (одна з доповідей Р Шпорлюка); „Гласність, право і релігія в СССР" (одна з доповідей — Б. Боцюркова); „Гласність і справи совєтських архівів, міжнародні можливості співпраці в ділі архівів і археографії" (доповіді: Павла Сохана з Києва, та відомої дослідниці українських архівів Патриції Кеннеді Грімстед).

Ці дані не вичерпують ані повноти участи українських вчених у конгресі, ані української проблематики, що була на ньому дискутована. Вони наведені як певний показник великої української присутности й то дуже активної. Крім директора КІУС та відмічення українських інституцій — спонзорів, присутніми були — директор УНІГУ — також вже згадуваний, як учасник, Ю. Грабович з дружиною Оксаною, голова Об'єднання письменників „Слово" О. Тарнавський і М. Тарнавська та президент УВАН в ЗСА Я. Білінський.

Вкінці треба додати, що українські вчені були також організаторами та предсідниками сесій, що не відносились до української тематики. І так П. Потічний з Канади був предсідником сесії „Перебудова і совєтські нації", Я. Білінський предсідником сесії „Вірменія і Латвія — чи два роди автономії?", а М. Лабунька — організатором і предсідником сесії п. з. „Анексація Новгорода Великого і Пскова Великим князівством московським".

Немає сумніву, що IV Світовий конгрес дослідів СССР і Східної Европи був успішним так під організаційним, як і науковим оглядом. Кращі доповіді будуть опубліковані й стануть напевно вкладом в науку пізнання країн і народів Східної Европи, серед них і України.

Архіви Івана Багряного та УРДП передано до УВАН.

Українську Вільну Академію Наук, яку тепер очолює д-р Ярослав Білінський, а генеральним секретарем є проф. Василь Омельченко, засновано в 1948 році в Німеччині для продовження традицій Української Академії Наук заснованої в 1918 році в Києві. УВАН видала багато вартісних праць, видає науковий анґломовний журнал, провадить наукову та видавничу діяльність. Під опікою УВАН в Колюмбійському університеті в ЗСА зберігається спадщина Володимира Винниченка. В Ню Йорку УВАН має свій дім (колишня бібліотека міста Ню Йорку), в якому приміщено дорогоцінні архіви, бібліотеку та картини різних мистців. Всіма цими цінностями з любов'ю та відданістю, жертвуючи свій вільний час і енергію, чотири рази на тиждень, без заплати, опікуються Галина Єфремова, Діма Комілевська та Оксана Радиш-Міяківська. В УВАН мешкає як опікун-хоронитель поет, редактор і публіцист Леонід Лиман.

Секретаріят ЦК УРДП та фундація імени Івана Багряного уклала умову з УВАН, щоб передати на збереження архіви та листування Івана Багряного, яке впорядкувала його дружина Галина Багряна, та листування, що стосується діяльности УРДП від 1945 року та Крайових Комітетів УРДП Англії, Австралії, Німеччини, Франції, Канади та ЗСА. Перші 139 папок архівів та листування перевезено в червні ц. р. до УВАН і складено в три залізні шафи. Архівами могтимуть користуватися дослідники, що дістануть дозвіл на письмі від Олексія Коновала, голови Секретаріяту УРДП, чи Анатолія Лисого, голови Фундації ім. Івана Багряного. Якщо Україна стане незалежною і самостійною державою, ці архіви можуть бути передані в архіви Києва.

Іван Багряний — письменник, публіцист та громадсько-політичний діяч, вів широку кореспонденцію з своїми друзями по перу та партії. В двадцяти папках зберігається цікаве листування, посортоване, з такими відомими українській громаді особами як: Григорій Костюк, Віталій Бендер, Юрій Косач, Юрій Шерех, Юрій Клен, Григорій Китастий, Ігор Костецький, Іван Кошелівець, Дмитро Кислиця, Дмитро Нитченко, Андрій та Микола Лівицькі, Іван Майстренко, Григорій Алексінський, Нестор Городовенко, Тарас Бульба-Боровець, Ігор Качуровський, Борис Лівицький, Павло Маляр, Микола Приходько, Василь Чапленко, Володимир Кубійович, Петро Одарченко, Василь Онуфрієнко, Тодось Осьмачка, Леонід Полтава, Улас Самчук, Микола Понеділок, Микола Степаненко, Михайло Ситник, Петро Шинкар, Микола Шлемкевич, Василь Гришко, Михайло Воскобійник, Мар'ян Дальний, Іван Дубинець, Кость Даниленко-Данелевич, Володимир Державин, Ростислав Василенко, Володимир Винниченко, Петро Волиняк, Семен Підгайний, Федір Гаєнко, Андрій Глинін, Федір Пигідо, Ананій Нікітін та сотні інших. Листування з деякими особами, що були на ключових становищах в УРДП, займає цілі папки.

Серед переданих матеріялів, що стосуються УРДП, є речі-архів Івана Дубинця, Петра Шинкаря, Олексія Коновала, Петра Бербця, Петра Домченка, Сергія Євсевського, В. Новицького та інших з часів їх діяльности в партії. В них — мова про створення та діяльність ДОБРУС, СУЖЕРО, ОДУМ, Легіону Симона Петлюри, Товариства Прихильників УНП, в творенні та діяльности УРДП була дуже заангажована, та фундації ім. Івана Багряного. В папках Секретаріяту ЦК УРДП є в більшости листування членів Секретаріяту та членів ЦК: Миколи Дзябенка, Анатолія Лисого, Михайла Воскобійника, Василя Гришка, Миколи Степаненка, Михайла Смика, Олексія Коновала, Мар'яна Дального, Андрія Глиніна, Василя Ромашка, Петра Волиняка, Івана Пишкала, Євгена Федоренка, Анатолія Гудзовського, Андрія Бондаренка, Сергія Маренка, Леоніда Чудовського, Юрія Нагорного, Василя Григоренка, Федора Гаєнка, Федора Гайового, Антона Гурського, Григорія Мороза, Якова Гвоздецького, Петра Майсюри, Павла Маляра, Олександра Скопа, Василя Пономаренка, та багато інших.

Збережені протоколи, обіжники, бюлетені та листи перших чотирьох з'їздів УРДП, що відбувалися в Німеччині.

В окремих папках приміщені всі матеріяли, що стосуються підготовки та проведення наступних з'їздів в УРДП. Перебіг деяких з'їздів, доповіді чи виступи Івана Багряного, Василя Ів. Гришка, Михайла Воскобійника, Петра Волиняка та інших осіб записані на рольках звукозапису й вони долучені до архівів.

О. Коновал

До всіх українців земної кулі

Вельмишановна громадо, браття і сестри. До вас звертаються українці славного шахтарського міста Донецьке.

Ми, люди різного фаху, віруючі і атеїсти, з'єднані однією бідою, одним горем. На весь світ пролетіла страшна вість про чорнобильську трагедію, але мало хто в світі знає про духовний Чорнобиль, завдяки якому нас втягнуто в страшну пустелю невігластва.

У країні, яка з гордістю заявляє про те, що наш народ найосвіченіший в світі, ми українці Донецького, повинні як найостанніші жебраки, як пасинки у мачухи, слізно молити владу дати можливість нашим дітям мати школу, в якій можна було б згадати до якого славного роду-племені належить український народ.

Влада глуха до нашого голосу. Що їм „правнукам поганим", до того, що наша слава, наша сила, наша мова рідна гине. Все робиться для того, щоб нацькувати простий люд інших націй на українців.

Якщо і дається місце для школи, то це або інтернат для хворих дітей, або учбовий заклад, з якого треба викидати других дітей.

А в цей час за наші гроші будуються прекрасні палаци — будинок політ-освіти, будинок профспілкових курсів, комплекс будов КДБ. Неодноразово звертались ми до місцевої влади, посилали телеграми на 2-ий з'їзд народних депутатів, І секретареві ЦК КПУ В.А. Івашку, голові президії Верховної Ради В.С. Шевченко, міністру народної освіти Фоменку М.В., в різні органи масової інформації. Зневірившись у добропорядності наших керівників, ми звертаємось до вас, наші браття і сестри, сини і дочки українського народу, славної неньки України, до вас, жителі далеких країн, українців діяспори ЗСА, Канади, Азії і Австралії, Европи і Африки.

Ми звертаємось до вас з великим проханням: допоможіть нам, люди добрі, хто як зможе. Знайте, наші діти в рідному краю мусять вчитись в нерідній школі, бо любов до рідної мови, історії народу вони цінують більше ніж розваги, ніж відпочинок. За любов до слави своїх дідів і прадідів наші діти розплачуються своїм здоров'ям, але на таку дрібницю не звертають уваги наші можновладці.

„Чи матимемо свою школу як слід? Чи не доведеться кожен клас, кожне слово, кожну гімназію одвойовувать?" Ці пророчі слова сказав ще в 1919 році Володимир Винниченко. У країні, яка бажає бути взірцем демократії, народ на своїй землі не має права вчити своїх дітей мови батьків і дідів своїх! Чи не фарисейський підхід до відродження культури, мови і традицій нації? Ми зневірились у можливості відкрити школу з традиціями, умовами вивчення рідної мови. Ось приклад того, як можновладці стають супроти свого народу. Коли організувалось Товариство Української Мови ім. Т.Г. Шевченка, секретар обкому Єрхов Г.П. був категорично проти нашої організації. У даний час він є проректором Донецького Державного університету (ректор Шевченко В.П.) і організатором російськомовного ліцею при університеті. Скажіть, милі наші, хіба це не дискримінація? Наш народ показав, як любить чиновників від партапарату, 4-го та 18-го березня більшості з них не було висловлено довір'я, не обрано до рад народних депутатів. Але нашим діткам від цього не легше.

Просимо всіх, кому дорога рідна мова, традиції українського народу, допоможіть нам, допоможіть малюкам Донецького читати „Кобзаря", славного „Каменяра" у стінах свого навчального закладу. Нехай перша школа-ліцей у нашому місті стане загальноукраїнською будовою. Оголосимо толоку всіх українців землі і спільними зусиллями збудуємо палац знання. Нехай він стане першим каменем у підвалинах храму України-матері, бо хто ж, як не наші діти мають стати членами Української Духовної Республіки.

Надіємося, що газети „Молодь України", „Літературна Україна", „Культура і Життя", журнали „Україна", „Дзвін", „Український Час", славний „Поступ" надрукують нашого листа, бо знаємо, що офіційні видання такі, як „Радянська Україна", „Правда Украины" ніколи не дозволять собі виступити на захист рідного народу. Люди добрі, з надією звертаємося до вас і просимо допомогти пробити глуху стіну бюрократичного антиукраїнського гніту. Подайте руку допомоги юним українцям Донецька.

Любомир Купчанко, Галина Гордасевич, Марія Олійник

Наша адреса: УССР 340092 м. Донецьк, вул. Нижньо-Курганська, буд. 5, кв. 7, Гордасевич Г.Л.; а також УССР, 340055, м. Донецьк пр. Ганкевича, буд. 6, кв. 42, Олійник М.В.

М. Ґорбачов...

(Закінчення зі стор. 1)

вою, якщо йдеться про відносини між М. Горбачовим і Б. Єльциним.

К. Попов, економіст по фаху, який поважає Б. Єльцина і серйозно ставиться до його економічних реальних, на його думку плянів. Крім того він повністю підтримує його заяви, що політика перебудови, демократизації, побудови плюралістичного суспільства і створення нової демократичної спільноти суверенних держав на принципах федерації, застрягла на мертвій точці, або інакше сказати, не вийшла ще з кабінетів партійних бюрократів, які пильнують, щоб Горбачов боронь Боже не пішов задалеко з лібералізаційним процесом і не дозволив поодиноким республікам на вихід із Союзу, що, очевидно, започаткувало б розвал єдиної у світі імперії і побудови на її руїнах цілого ряду національних, тепер поневолених, країн.

Для Б. Єльцина такий зворот означає, що він і далі гратиме головну ролю у формуванні загальносоюзної політики, а для М. Горбачова він показує шлях у правильному напрямі: якщо він піде з народом і республіками його особистий престиж і престиж очолюваного ним уряду зростатиме; якщо буде навпаки і він в майбутньому далі толеруватиме примхи партократії, його влада, як каже Попов, не матиме перспектив. Попов каже, що співпраця обидвох керівників вказує, що М. Горбачов вирішив підтримувати ліберальний напрямок у політиці і економіці, особливо від XXVIII партійного з'їзду, на якому консервативи намагалися за всяку ціну змінити напрям, але не мали для цього достатньої сили.

Совєтське пресове агентство ТАСС повідомило, що Б. Єльцин у політиці проповідує створення спільноти суверенних республік, пов'язаних зі собою конфедерацією із широкими правами, які включають, оборону, створення системи кримової безпеки, повну контролю над республіканською економікою тощо.

У СЕРЕДУ, 1-ГО СЕРПНЯ, „Радіо Вільна Европа" розпочала своє перше за 40 років трасльовання вісток до Чехо-Словаччини з Праги, а не як це було досі з-поза кордонів країни. Впродовж 40 років передачі нецензурованих вісток до країн Східної Европи заглушувалося, а сьогодні дійсністю є, що все, що передається безпосередньо з країни.

ВПЕРШЕ ВЧЕНІ ВІДНАЙШЛИ лік проти смертельного захворювання гепатит-Б, що викликає пістряк печінки та цирозу та від якого страждає понад мільйон американців. Це захворювання знаходиться на дев'ятому місці у ряді спричинників смерти у світі. Висліди клінічного досліджен ня 12-ти медичних центрів показали, що препарат інтерферон альфа-26, синтетична версія гормону, вилікував 10 відсотків пацієнтів та поборов вірусову інфекцію у наступних 30 відсотків. У вівторок, 31-го липня, Федеральне управління харчами та ліками затвердило інтерферон для лікування гепатиту.

З'їзд Округи СУА Північного Ню Йорку



Управа Округи і гості зі Львова (перший ряд зліва): Леся Телеґа, Ірина Дорощак, Фалина Войтович, Ольга Ісаєвич, Марія Крамарчук, Ірина Руснак, Ірина Шміґель, Леся Ісаєвич, Ірина Рендзяк; (другий ряд зліва): Христина Венґльовська, Стефанія Вовкович, Слава Ґреґа-Лонг, Люба Домбчевська, Тетяна Шутер, Марія Костів, Галина Снігур, Анна Сохоцька.

У неділю, 10-го червня, з'їхалися делеґатки відділів СУА Округи на річні наради в Сиракюзах, Н. Й.

Внесенням прапора і відспіванням гимну СУА та молитвою розпочато наради, які відкрила голова Окружної Управи Марія Крамарчук.

Вибрано президію з'їзду: голова Тетяна Шутер і секретар Ева Бішко.

В Окрузі є 6 відділів: у Баффало 49-ий і 97-ий відділи, в Рочестері 46-ий, 47-ий і 120-ий та в Сиракюзах 68-ий Відділ. Господарями були членки 68-го Відділу на чолі з Фалиною Войтович, які вложили багато труду у підготову і вив'язалися дуже гарно. Самі приготовали смачний сніданок і полуденок та зайнялися льотерією керамічної вази, яку подарувала Фалина Войтович.

Зі звітів референток Окружної Управи за минулий рік довідуємося, що Відділи Округи Північного Ню Йор ку з осідком у Рочестері дотримувалися усіх резолюцій XXI Конвенції та ухвал Головної Управи СУА. За це всі відділи Округи були відзначені на XXII Конвенції СУА в Дітройті.

Музейно-мистецькі референтури відділів уряджували виставки мистців Т. Вірсти, Б. Божемського, Ярі Літош, а також виставку української ноші під час чотириденного фестивалю в Рочестері, Н. Й. Вислано кілька експонатів до американського Музею Іміґрації для поліпшення української виставки під статуєю Свободи. З ініціятиви Окружної Управи в Рочестері зорганізовано громадський комітет збирання фондів для розбудови Українського Музею в Ню Йорку. Членки подарували до музейної крамнички 46 по-мистецьки виконаних предметів. Всі відділи є членами УМ з річною вкладкою 100 дол., а 47-ий Відділ є почвірним меценатом. В Окрузі є 5 фундаторів, 4 спонзори, 9 меценатів, 2 добродії і 45 членів УМ. Зібрано замість квітів понад 5,000 дол. для УМ. На розбудову УМ через новозорганізований Комітет 10 родин членок СУА зложили суму 26,725 дол. З Рочестеру зорганізовано автобусову прогульку до УМ. Треба признати, що Окружна Управа розуміє значення розбудови УМ і щиро співпрацює в усіх починах музейно-мистецької референтури СУА. Налагоджена співпраця і з іншими референтурами.

Референтури зв'язків відзначаються працею у міжнародних фестивалях, конкурсах та посиланням телеграм і листів до американських конґресменів і сенаторів для підтримки різних подій в Україні. В одному з університетів відбулася триденна конференція про Східню Европу та народи у Совєтському Союзі, яку організувала членка 120-го Відділу.

Референтури Суспільної Опіки у звітовому часі передали багато одягу новоприбулим родинам з України та постійно допомагають їм. Вислано 25 пачок з одягом до Бразилії та Польщі. Один Відділ вже 38 років опікується двома бабусями в Европі, також щорічно складає пожертви для садочків в Европі. В загальному відділи Округи зложили на суспільну опіку 3,108 дол. На одержані з Централі збіркові листи „Допомога Дітям Чорнобиля" торік вислано 1,500 дол. Збірка продовжується.

Референтки стипендій по відділах займаються вишукуванням спонзорів та збиранням грошей на стипендії дітям Бразилії. Зібрано торік 14,325 дол.

В Окрузі є дві світлички. Найстарша світличка (26 літ) в Рочестері має 41 дитину. Нею вже кілька років чудово опікується 120-ий Відділ. Це Відділ молодих жінок-матерів, які колись самі були у тій світличці.

Господарські референтури уряджують продажі традиційного печива, обіди для громадянства, гостять солодким і кавою своїх сестер союзянок на ширших сходинах Відділу.

Голова Окружної Управи у своєму звіті ствердила, що кількість членства у Відділах Округи зменшилося на 3 членки. Округа тепер налічує 202 членки. Треба над тим застановитися і працювати більш інтенсивно над приєднанням членства. У Рочестері Окружна Управа разом з Управою Осередку Української Спад щини зорганізувала курси української мови для дорослих. Члени СУА і Осередку є інструкторами на тих курсах. Це єдина Округа, що перевела в діло заклик Головної Управи СУА і СКВУ — „Рік 1989 — рік української мови". Курси продовжуються.

З нагоди XXII Конвенції СУА придбано в Окрузі для Конвенційної книжки привітів і оголошень від громадянства на суму 1,660 дол.

Куплено українську машинку до писання, яку переслано до Союзу Українок у Львові.

Всі Відділи передали до місцевих університетських бібліотек книжку д-р Марти Богачевської-Хом'як „Феміністки всупереч своїй волі".

Голова закликала членок усіх відділів бути щедрими на поміч Україні та складати свої пожертви на листи Головної Управи, що їх одержали усі відділи.

В тому часі прибула запрошена на з'їзд проф. Ольга Ісаєвич з Малої Академії Наук у Львові та її доня Леся. Предсідниця і голова Окружної Управи щиро їх привітали.

Ольга Ісаєвич у своєму слові звернула увагу на ролю жінки та її великий вклад праці в родині та громаді. „Найголовнішим завданням є виховати молоде покоління, щоб продовжувало почату працю. Наша молодь — це будучність України і вона є чудова, відважна і національно свідома", — сказала доповідачка. Вона підкреслила, що українське жіноцтво в Америці виконує свою ролю взірцево як носії збереження віри, традицій, народного мистецтва та ширення правди про Україну між чужинцями. Просила не забувати нововідроджений Союз Українок в Україні і дати їм поміч. Вона закликала підтримувати морально і матеріяльно Український Музей в Ню Йорку, в якому зберігаються цінності української народної куль тури. На жаль, в Україні покищо нема можливостей працювати так, щоб збереження української творчости було на відповідному рівні. Тому велика подяка для всіх за це збереження. Опісля розповіла про працю і завдання Малої Академії Наук у Львові.

Голова Контрольної комісії Ірина Шміґель звітувала про перевірку діловодства і подала внесок уділити абсолюторію Окружній Управі, який присутні одноголосно прийняли.

Голова Номінаційної комісії Тетяна Шутер подала листу Управи на 1990-1991 рік. З малими змінами перевибрано Управу на чолі з Марією Крамарчук, яка вкладає багато зусиль у координування праці відділів Округи.

В цьому році сповняється 35 років від заснування Окружної Управи. Вирішено відзначити цей ювілей святочною імпрезою в неділю, 21-го жовтня в Рочестері, Н. Й.

Окружні Наради закінчено відспіванням „Боже, вислухай благання".

Ірина Руснак,
пресова референтка Окружної Управи.

Москва...

(Закінчення зі стор. 2)

сово відбудувати економію Західньої Европи. Сьогодні Японія і Німеччина — це єдині країни, економіка яких настільки багата, що вони мають засоби і енерґію відбудувати економіку Східньої Европи і Совєтського Союзу.

Це факт, що коли Москва почала шукати економічної допомоги, то вона побачила, що Вашінґтон і Лондон мали обмежені засоби, а й не виявляли належної охоти допомогти їй. Ні Вашінґтон, ні Лондон не спішилися допомагати навіть стільки, наскільки вони були спроможними. Тепер ініціятива з Вашінґтону і Лондону перейшла до Німеччини. Німецький канцлер Гельмут Коль став сьогодні найбільш впливовим політичним провідником, а Німеччина найвпливовішою державою світу.

А куди все це провадить — застановляються західні політичні знавці? Майбутнє є чистою сторінкою до записування, — пише Джожеф Гарш. -Напевно, німці будуть мати багато дечого до записання. Японія також буде важливим чинником у новій історії світу.

Чи Японія спрямує свої засоби і енерґію до Китаю, як Німеччина спрямувала свої засоби і енерґію в сторону Східньої Европи і Совєтського Союзу?

Чи Москва запряже Японію, щоб вона розбудувала Сибір тоді, коли Німеччина розбудуватиме Европу по Урал?

Відносно нового совєтсько-німецького порозуміння у Железноводську — закінчує свої цікаві роздумування Джозеф Гарш — виринає багато питань, відповіді на котрі — скоро почуємо.

* * *

Нове порозуміння між Совєтським Союзом і Німеччиною криє в собі також велику небезпеку для України. Насувається питання чи бува СССР, щоб якнайбільше отримати допомоги від Берліну, не погодиться, а чи вже не погодилася на те, щоб Польща повернула німцям ці землі, які вона подарувала полякам (т.зв. „зємє одзискане"), а Польщі віддасть наші, українські західні землі, по ріку Збруч? На такий крок Москва може піти (а чи вже не пішла?) охоче з трьох причин, поперше: щоб, як це ми вже зазначили, виторгувати якнайбільше допомоги від німців для себе; подруге: щоб зацитькати поляків за відобрання від них „зєм одзисканих" і не допустити до українсько-польського наближення, вістря якого буде звернене проти Москви; і потретє: Москва готова відступити Польщі українські землі ще й тому, щоб поменшити територіяльну і людностеву силу України, а також і щоб позбутися національно найсвідомішого українського елементу, який найбільше перешкоджає Москві втримувати Україну під своїм контро лем. З цієї причини тим більше нам, українцям, треба пильно слідкувати за оцим новим совєтсько-німецьким порозумінням.